

Zielnik hodowcy

Zioła i preparaty ziołowe pomocne w hodowli gołębi, apteczka hodowcy

Zioła były zawsze obecne w naszej pracy hodowlanej. Może nie w takim natężeniu jak dzisiaj, ale przynajmniej w rozsądnej dawce. Poszczególne zioła mają określony skład chemiczny obejmujący rozmaite związki organiczne i nieorganiczne. Wiele z tych związków w organizmie gołębia wykazuje działanie farmakologiczne. Jedne z nich leczą, inne natomiast działają stymulująco i tonizująco na organizm, np. sole mineralne, aktywne enzymy, alkaloidy, flawonoidy, glikozydy, witaminy i prowitaminy. W niektórych ziołach znajdują się substancje trujące lub szkodliwe, jeśli zostaną podane w nadmiernych ilościach. To, czy dana substancja zadziała jako lek, czy jako trucizna - zależy od jej dawki. Są również substancje obojętne dla organizmu gołębia, np. suberyny, kutyna, woski.

Chodzi o to, że stosowanie ziół w leczeniu lub profilaktyce powinno być świadome i racjonalne (ratio = rozum), powinno uwzględniać wskazania i przeciwwskazania. Nie należy leczyć ziołami gołębi zdrowych, gdyż zdrowemu gołębiowi lekarstwo jest niepotrzebne. Leczenie ziołami często trwa dłużej, ale efekty zdrowotne są wspaniałe. Preparaty ziołowe sprawdzają się również w profilaktyce wspomagającej układu odpornościowy w walce z wirusami, bakteriami itp. Bezwzględnym warunkiem uzyskania dobrych efektów jest umiejętność doboru ziół i połączenie ich w odpowiedni zestaw.

Co spowodowało taki wzrost zainteresowania się ziołami ?

Chemia leków rozwija się w szybkim tempie. Zwiększa się liczba nowych syntetyków. Każdy jest skuteczny na konkretną chorobę lub dolegliwość. Ale jego działanie na cały organizm gołębia jest już mniej zbadane. Firmy farmaceutyczne pragną zysku i chcą możliwie szybko wprowadzić lek do sprzedaży. Nowy lek jest też zwykle droższy. Dlatego niektórzy hodowcy odwracają się od nowych syntetycznych leków, a zwracają się ku naturalnym organicznym związkom chemicznym, które leczą chorobę, nie powodując przy okazji szkodliwych skutków ubocznych.

Drugą przyczyną są przepisy Unijne które wymagają odpowiednich procedur jakościowych przy produkcji i dystrybucji leków farmaceutycznych. Takich obostrzeń nie ma w przypadku oferowanych produktów naturalnych. Tak więc nowe trendy i reklama producentów zrobiła swoje.

Pamiętaj- jeśli musisz to kupuj preparaty ziołowe tylko u sprawdzonych producentów, z opisem o składzie i dawkowaniu!!!

Dobrze jeśli produkt jest opatrzony znakiem jakości PDV+ (bezpieczny dla zwierząt) , HACCP lub ISO. Dobrze kupować tzw "mieszanki ziołowe" - są to kompozycje prawidłowo złożone i można ich używać bez żadnych wahań.

Sposoby sporządzania preparatów ziołowych

Zioła można podawać w następujących postaciach:

1) Napar

- to wodny wyciąg z rozdrobnionego surowca zielarskiego. Sporządzenie naparu ma na celu wydobycie z danego surowca roślinnego ciał czynnych. Napary sporządza się z surowców łatwo dających się ekstrahować wodą, jak liście, kwiaty, drobne nasiona, ziele, lub z surowców zawierających ciała wrażliwe na wysoką temperaturę. Dobrze rozdrobniony surowiec, najczęściej w ilości 1-2 łyżek zalewamy wrzącą wodą, najczęściej w ilości 200-250 ml; odstawiamy na 20 minut, a następnie filtrujemy przez watę, ligninę lub gazę. Naczynie w którym parzymy zioła musi być zawsze przykryte. Napary są lekiem nietrwałym i w ciepłe szybko ulega fermentacji. Należy zatem przygotować taką ilość naparu jaka będzie spożyta w ciągu 24 godzin, a latem, gdy istnieje wysoka temperatura - w ciągu 12 godzin. Napar można też przechowywać w lodówce, nie dłużej jednak niż 3 dni.

2) Odwar

- sporządza się z surowców roślinnych trudno dających się ekstrahować, jak kora, korzenie, kłącza, grube nasiona, cebule, bulwy, surowce krzemionkowe. Rozdrobniony surowiec zalewamy gorącą lub zimną wodą, stawiamy na ogniu i gotujemy odpowiednio długo, co jest uzależnione od rodzaju surowca i wskazań. Gotowanie z reguły trwa od 5 do 40 minut. Następnie odwar odstawiamy na 20-30 minut pod przykryciem, po czym filtrujemy przez watę, ligninę lub gazę. Nie można odwaru sporządzać na zapas, gdyż ulega fermentacji po 12-24 godzinach; można go jednak przechowywać w lodówce przez 3 dni.

3) Macerat

- to również wodny wyciąg sporządzony z surowców roślinnych zawierających składniki lecznicze, jednakże składniki wrażliwe na wysoką temperaturę. Rozdrobniony surowiec zalewamy wodą o temp. 20-22o C i pozostawiamy pod przykryciem na 8-12 godzin, po czym precedzamy. Maceraty można przechowywać w lodówce przez 3 dni.

4) Octy lecznicze

- to octowe wyciągi z ziół suchych lub ze świeżych, sporządzone metodą maceracji trwającą 14-21 dni w ciemnym miejscu. Na jedną część surowca przypada jedna część octu spożywczego. Octy ziołowe stosuje się po rozcieńczeniu z przegotowaną wodą.

5) Wyciągi olejowe

- czyli oleje ziołowe uzyskujemy poprzez zalanie pognieconych, rozdrobnionych świeżych surowców roślinnych bogatych w olejki eteryczne. Świeże surowce zielarskie można zalać olejem słonecznikowym, oliwą lub olejem sojowym, winogronowym, makowym. Zawsze na 1 część surowca dajemy taką samą 1 część oleju (stosunek 1:1). Olej aromatyczny ziołowy sporządzamy następująco: surowiec roślinny rozdrabniamy i wsypujemy do słoja, zalewamy gorącym olejem, słojej szczelnie zamykamy, zawijamy w gruby koc lub ręcznik i odstawiamy na 24 godziny. Następnie naczynie z olejem ziołowym przenosimy do ciemnego pomieszczenia o temp. 18-22o C i pozostawiamy jeszcze na 2 tygodnie; potem słojej

odkręcamy i olej filtrujemy przez gazę, zlewamy do butelek oznaczonych etykietką (nazwa, data) Oleje przechowywać w ciemnych i w chłodnych miejscach (piwnica, lodówka).

6) Soki roślinne

- uzyskujemy ze świeżych rozdrobnionych surowców roślinnych przy pomocy sokowirówki. Należy sporządzić taką ilość soku, jaką zużyjemy w ciągu 24 godzin, gdyż świeże soki w ciepłe dni szybko fermentują. Można przedłużyć ich trwałość poprzez dodanie odpowiedniej ilości cukru, a następnie pasteryzacje. Soki należy przechowywać w lodówce (na dole) lub w zimnej piwnicy.

7).Maść

- to gęsta masa składająca się z podłoża tłuszczowego i ze stałych sproszkowanych lub płynnych ciał leczniczych. Maść nie powinny zawierać więcej niż 20% stałych ciał leczniczych i nie więcej niż 10% płynów. Działanie maści nie tylko zależy od rodzaju ciał leczniczych, ale również w dużej mierze od rodzaju podłoża. Jako podłoża do maści są używane tłuszcze różnego pochodzenia (lanolina, wazelina, smalec, parafina, olbrot, euceryna). Aby sporządzić maść, należy odważyć najpierw jej składniki stałe ucierając je w moździerzu, a potem lekko zwilżyć je paroma kroplami wody, alkoholu lub oleju (zależnie od tego w czym składnik dobrze się rozpuszcza). Następnie dodaje się stopniowo w przepisanej ilości podłoża, miesza się je i rozciera ze składnikami leczniczymi do chwili, aż powstanie jednolita mieszanina. Tak przyrządzoną maść przenosi się do szklanego lub plastikowego, szczelnie zamykającego się pojemniczka, np. po kremie. Maść, przechowujemy zawsze w chłodnym miejscu, np. w lodówce (na dole). Zanim surowce zielarskie będą użyte do produkcji maści, należy je zmielić w młynku do kawy na drobniutki proszek (pył).

8) Mieszanki ziołowe

- uzyskujemy po wymieszaniu rozdrobnionych surowców pochodzących z co najmniej dwóch różnych gatunków ziół. Z mieszanek ziołowych sporządza się napary, odwary, maceraty, itd. Przy sporządzaniu mieszanek ziołowych trzeba zachować pewne zasady:
a/- surowce wchodzące w skład mieszanki nie mogą zawierać substancji antagonistycznych w stosunku do siebie (nie może zachodzić interakcja);
b/ - nie powinny zawierać identycznego składu chemicznego, lecz różne składniki, ale o podobnym działaniu farmakologicznym; (powinien panować pomiędzy nimi synergizm), tj. jedne składniki powinny uzupełniać działanie innych składników, wzmacniać je lub przedłużać działanie.

Właściwości preparatów ziołowych

Wyciągi wodne należy sporządzać w naczyniach szklanych lub w fajansowych, albo też w garnkach emaliowanych, które przeznaczamy tylko do tego celu. Aby uzyskać mocny w działaniu i nieco zagęszczony wodny wyciąg to należy go poddać odparowaniu poprzez gotowanie w płaskim i szerokim naczyniu; wyciąg podczas gotowania mieszać energicznie. Mocne wodne wyciągi podajemy w odpowiednio mniejszej dawce. Nie wolno napaarów, odwarów czy maceratów sporządzać w garnkach miedzianych, aluminiowych, niklowanych lub tych, które mają uszkodzoną emalię!. Odwar, napar i macerat przyrządza się też ze

świeżych rozdrobnionych surowców roślinnych. W wyciągach wodnych do wody przechodzą między innymi kwasy organiczne i nieorganiczne, witaminy rozpuszczalne w wodzie (z grupy B, C, P, Q), sole, alkaloidy, garbniki, pektyny, śluzy, aminokwasy, glikozydy, częściowo niektóre barwniki i enzymy. Natomiast duża wartość lecznicza soków z ziół i owoców wiąże się z licznymi ciałami czynnymi, które tam przechodzą w nienaruszonej postaci i w naturalnych zespołach.

Co zaś się tyczy olejów ziołowych to mogą one z powodzeniem zastąpić w pewnym stopniu olejki eteryczne. Należy jednak podkreślić, że olej ziołowy przez nas sporządzone zawiera w swym składzie nie tylko olejek eteryczny, ale także składniki, które rozpuszczają się w tłuszczach, np. chlorofil, karoteny, ksantofile, enzymy, witaminy rozpuszczalne w tłuszczach (A, D, E, K, F), żywice, woski, kwasy tłuszczowe, alkaloidy i in., mające również dużą wartość leczniczą. Zatem olej ziołowy będzie wywierał o wiele szersze działanie lecznicze niż czysty olejek eteryczny.

Trzeba też wiedzieć, że gołąb podobnie jak człowiek uodparnia się na zioła, dlatego też kuracje powinny trwać do 1 miesiąca (nie zawsze), a potem przerwa. Jeśli stale podajemy te same zioła, to nie tylko uodparniamy organizm gołębia na nie, ale podobnie jak każdy lek syntetyczny, nawet ten pozornie słabiutki i "niewinny" może powodować niepożądane następstwa np.: przy dłuższym podawaniu preparatów ze skrzypu następuje w organizmie gołębia niedobór witaminy B1; natomiast dłuższe podawanie wyciągów z owoców jałowca, z ziela rozmarynu, z ziela tymianku i in. powoduje podrażnienia nerek. Takich przykładów jest wiele.

Podział ziół pod względem działania

Niezmiernie istotne jest, abyśmy znali ogólny podział ziół. O to kilka przykładowych ziół w każdym opisie, gdyż mieszanki są skuteczniejsze od pojedynczych ziół.

bakteriobójcze - czosnek, cebula, liść czarnej jagody, ziele piołunu, mięty, szałwi, tymianku, kwiat rumianku, korzeń omanu. oczyszczające krew - ziele bratka polnego, skrzypu, ogórecznika, liść borówki, maliny, brzozy, korzeń łopianu, szyszki chmielu. moczopędne (praca nerek) - ziele skrzypu, poziomki, piołunu, nawłoci, rdestu ptasiego, miodunki, pokrzywy, przetacznika, liść brzozy i kminku.

podrażnienia przewodu pokarmowego i oddechowego - liść babki, podbiału, kwiat lipy, korzeń dziewanny, nasienie gorczycy, kozieradki, siemię lnu.

pobudzające czynności żołądka - ziele krwawnika, dziurawca, drapacza, szanty, mięty, bazylii, majeranku, cząbrzu, nawłoci, przetacznika, korzeń lawendy.

robaki - czosnek, nasiona dyni, ziele piołunu, macierzanki, tymianku, owoc czarnej jagody.

przeciwzapalne - kwiat rumianku, rumianku rzymskiego, nagietka, bławatka, ziele świetlika.

zapalenie jelit - korzeń lukrecji, kwiat rumianku, ziele dziurawca i krwawnika.

przeczyszczenie - kora kruszyny, kłącze rzewienia, owoc bzu czarnego, ziele tysięcznika, siemię lnu.

biegunka - kora dębowa, wierzbowa, kasztanowca, kłącze pięciornika, ziele rzepiku, świetlika, dziurawca, rdestu ptasiego, srebrnika, miodunki, szałwi, cząbr, nawłoci, tymianku.

trawienie - ziele piołunu, macierzanki, tysięcznika, drapacza, dziurawca, hyzopu, nostryka, majeranku, szałwi, czosnek, cebula, kłącze tataraku, korzeń arcydzięgla, owoc kminku, kolendry, jałowca, kopru włoskiego.

wykrztuśne - cebula, kłącze tataraku, korzeń arcydzięgla, lukrecji, omanu, anyż, koper włoski, ziele bluszczyka, hyzopu, liść podbiału.

wzmacniające - ziele krwawnika, piołunu, świetlika, bluszczyka, dziurawca, macierzanki, tymianku, kwiat stokrotki, kminek, kolendra, owoc dzikiej róży, liść czarnej porzeczki, maliny, pokrzywy, barwinka, szyszki chmielu, siemię lnu.

przemiana materii - liść orzecha włoskiego, ziele poziomki, znamię kukurydzy, kłącze perzu.

Jak dawkować

Jak już wspomniałem, w niektórych ziołach znajdują się substancje trujące lub szkodliwe, jeśli zostaną podane w nadmiernych ilościach. To, czy dana substancja zadziała jako lek, czy jako trucizna - zależy od jej dawki.

Tak więc dawkowanie jak i okres podawania jest bardzo ważnym elementem, od którego zależy powodzenie. Dlatego tak istotnym jest żeby, preparaty ziołowe zawierały opis dawkowania.

Co zrobić jeśli nie posiadamy takiego opisu lub sami skomponowaliśmy zestaw ziołowy.

Po pierwsze przeanalizować (poczytać) jak działają poszczególne zioła, czy jest pomiędzy nimi synergizm, po drugie w jakiej formie go podać, po trzecie przeliczyć dawkowanie na ciężar gołębia.

Można też dla przykładu posłużyć się (zrozumiałe że, nie zawsze) zasadą "braci Janssen" :

"Złota zasada braci Janssen to 5-8 dużych łyżek na 2 litry wody, zagotować i odstawić na bok na 20 min. Następnie odcedzić i otrzymaną esencję wlać do 8 litrów wody."